

РОЗДІЛ 7  
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;  
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.9

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ  
ЩОДО ПОРУШЕННЯ ВИМОГ КАРАНТИНУ

ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF OFFENSES  
REGARDING VIOLATION OF QUARANTINE REQUIREMENTS

Бурченко Ю.В.,

*аспірантка кафедри юридичних дисциплін  
Навчально-наукового інституту права**Національного університету водного господарства та природокористування*

Дослідження присвячене питанню загальної характеристики й джерел адміністративно-правового регулювання правопорушень щодо порушення вимог карантину. У статті наводяться думки різних науковців щодо визначення поняття «адміністративно-правове регулювання». Зазначено, що більшість дослідників визначають таке поняття через призму правового регулювання. Розкрито зміст поняття «адміністративно-правове регулювання» в загальному значенні. Відмічено, що в адміністративному праві не міститься терміну «адміністративно-правове регулювання правопорушень щодо порушення вимог карантину», тому автором статті сформульовано своє визначення. Наведені об'єкти адміністративно-правового регулювання. Автор формує об'єкти, які безпосередньо стосуються адміністративно-правового регулювання правопорушень щодо порушення вимог карантину. Досліджено адміністративно-правове регулювання правопорушень щодо порушення вимог карантину за допомогою адміністративно-правових норм. Особливу увагу приділено нормативним актам, які регулюють правопорушення за порушення вимог карантину, а саме Конституція України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб», Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», Постанова Кабінету Міністрів України «Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та етапів послаблення протиепідемічних заходів», Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил санітарної охорони території України». Розглянуто, який державний орган встановлює і скасовує введення карантину на території України. З'ясовані повноваження місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування на територіях, де встановлено карантин. Проаналізовані права громадян під час карантину відповідно до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб». Зроблено висновок, що в українському законодавстві немає кодифікованого законодавчого акту, де б містилися всі нормативні акти, які регулюють правопорушення щодо порушень вимог карантину.

**Ключові слова:** адміністративно-правове регулювання, карантин, джерела права, права громадян.

The study is devoted to the general characteristics and sources of administrative and legal regulation of offenses for violation of quarantine requirements. The article presents the views of various scholars on the definition of "administrative and legal regulation". It is noted that most researchers define this concept through the prism of legal regulation. The meaning of the concept of "administrative and legal regulation" in the general sense is revealed. It is noted that the administrative law does not contain the term "administrative and legal regulation of offenses for violation of quarantine requirements", so the author of the article formulated his definition. These are the objects of administrative and legal regulation and the author of the article forms objects that are directly related to the administrative and legal regulation of offenses for violation of quarantine requirements. The administrative and legal regulation of offenses related to the violation of quarantine requirements with the help of administrative and legal norms has been studied. Particular attention is paid to regulations governing offenses for violation of quarantine requirements, namely the Constitution of Ukraine, the Code of Administrative Offenses, the Law of Ukraine on Protection of Infectious Diseases, the Law of Ukraine on Sanitary and Epidemic Welfare, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine in order to prevent the spread of acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-CoV-2 in Ukraine, and stages of mitigation of anti-epidemic measures, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On approval of the Rules of sanitary protection of Ukraine. Emphasis is placed on which state body establishes and cancels the introduction of quarantine on the territory of Ukraine. The powers of local executive bodies and local self-government bodies in the territories where quarantine has been established have been clarified. The rights of citizens during quarantine in accordance with the Law of Ukraine on protection of the population from infectious diseases are analyzed. It is concluded that in the Ukrainian legislation there is no codified legislative act, which would contain all the regulations governing offenses concerning violations of quarantine requirements.

**Key words:** administrative and legal regulation, quarantine, sources of law, citizens' rights.

**Постановка проблеми.** Нещодавно державні органи влади внесли зміни до вже наявних законодавчих актів і затвердили ряд нових, спрямованих на запобігання поширенню інфекційних хвороб. Ефективні міри, які націлені на запобігання та протидію інфекційним хворобам, є потрібною обставиною для вдалого розвитку України як суверенної та незалежної, демократичної, соціальної, правової держави.

Однак без наукового дослідження практичне застосування законодавства за правопорушення вимог карантину може бути не досить дієвим. Таким чином, питання мало вивчене й актуальне як для адміністративного права, так і для громадськості.

**Мета статті** полягає в тому, щоб на основі дослідження українського законодавства, наукових праць вивчити й сформулювати своє поняття «адміністративно-

правове регулювання правопорушень щодо порушення вимог карантину».

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Варто відзначити, що поняття «адміністративно-правове регулювання» стало предметом вивчення в працях В.В. Галунька, В.І. Теремецького, І.А. Городецької, Є.К. Сряшова. А стосовно питання адміністративно-правового регулювання правопорушень щодо порушення вимог карантину, то воно не вивчалось, а досліджувалося як коментарі до певних положень Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та електронних статей юристів.

**Виклад основного матеріалу.** Досліджуючи питання адміністративно-правового регулювання правопорушень щодо порушення вимог карантину, насамперед слід розібратися в такому складному понятті, як адміністративно-правове регулювання взагалі. Вивчаючи це поняття,

багато науковців розглядають його через призму «правове регулювання», але ми в статті будемо розглядати тільки явище «адміністративно-правове регулювання». В юридичній літературі існує багато різних визначень, але ми розглянемо лише декілька.

Так, В.В. Галушко визначає адміністративно-правове регулювання як «здійснюваний усією системою адміністративно-правових засобів вплив суб'єктів публічної адміністрації на суспільні відносини з метою їхнього упорядкування, закріплення, охорони й розвитку» [1, с. 211].

Досліджуючи питання адміністративно-правового регулювання у сфері оподаткування, В.І. Теремецький наводить таке визначення: «адміністративно-правове регулювання є цілеспрямованим впливом правових норм, що прийняті державою та є відповідними адміністративними засобами забезпечення прав і законних інтересів фізичних, юридичних осіб і держави в суспільних відносинах із метою підпорядкування їх юридично встановленому правопорядку, а також охорони й розвитку в інтересах суспільства й держави» [2].

Не можна не погодитися з думкою І.А. Городецької, що осягнути сутність адміністративно-правового регулювання неможливо без розкриття такої категорії, як мета регулювання. Адже саме мета, задля якої здійснюється правове регулювання певних суспільних відносин, є тим системоутворювальним чинником, який зумовлює особливу комбінацію суб'єктів, засобів, методів, реалізації процесу й інших аспектів правового регулювання, завдяки якому забезпечується його ефективність [3, с. 62].

Враховуючи наведене, можна сформулювати своє визначення адміністративно-правового регулювання правопорушень щодо порушення вимог карантину. Це комплекс правових норм і методів впливу держави на суспільні відносини з метою запобігання поширенню небезпечних інфекційних хвороб.

Вивчаючи питання адміністративно-правового регулювання правопорушень щодо порушення вимог карантину, потрібно дослідити його об'єкт. На думку Є.К. Єршова, об'єктом адміністративно-правового регулювання суспільних відносин є матеріальні й нематеріальні блага, які вивчаються законодавцем і закріплюються в законах та інших нормативно-правових актах [4, с. 46].

Отже, об'єктом адміністративно-правового регулювання правопорушень щодо порушення вимог карантину будуть матеріальні й нематеріальні блага, які виникають у сфері забезпечення санітарного й епідемічного добробуту населення: життя, здоров'я.

Адміністративно-правове регулювання правопорушень щодо порушення вимог карантину реалізується за допомогою адміністративно-правових норм.

Конституція – основний закон України, який забезпечує санітарно-епідемічний добробут населення згідно зі ст. 49 [5].

Основний кодекс, що встановлює відповідальність за порушення вимог карантину, – це Кодекс України про адміністративні правопорушення. Зазначеному правопорушенню присвячена лише одна ст. – 44–3 Кодексу України про адміністративні правопорушення [6].

Нормативним актом, який «визначає правові, організаційні й фінансові засади діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, спрямованої на запобігання виникненню та поширенню інфекційних хвороб людини, локалізацію та ліквідацію їх спалахів та епідемій, встановлює права, обов'язки й відповідальність юридичних і фізичних осіб у сфері захисту населення від інфекційних хвороб», є Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» [7].

Цей Закон визначає права місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування на територіях, де встановлено карантин, згідно зі ст. 30 за такими повноваженнями:

1) залучати підприємства, установи, організації незалежно від форм власності до виконання заходів із локалізації та ліквідації епідемії чи спалаху інфекційної хвороби;

2) залучати для тимчасового використання транспортні засоби, будівлі, споруди, обладнання, інше майно підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, необхідне для здійснення профілактичних і протиепідемічних заходів, із повним відшкодуванням у встановленому законом порядку його вартості або витрат, пов'язаних з його використанням;

3) установлювати особливий режим в'їзду, виїзду на території карантину й окремих адміністративно-територіальних одиниць громадян і транспортних засобів, а в разі необхідності – проводити санітарний огляд речей, багажу, транспортних засобів і вантажів;

4) запроваджувати жорсткіші, ніж встановлені нормативно-правовими актами, вимоги щодо якості, умов виробництва, виготовлення та реалізації харчових продуктів, режиму обробки та якості питної води;

5) установлювати особливий порядок проведення профілактичних і протиепідемічних, у тому числі дезінфекційних, і інших заходів;

6) створювати на в'їздах, виїздах на території карантину й окремих адміністративно-територіальних одиниць, що знаходяться на території карантину, контрольно-пропускні пункти, залучати в установленому порядку для роботи в цих пунктах військовослужбовців, працівників, матеріально-технічні й транспортні засоби підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, частин і підрозділів центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах оборони й військового будівництва, охорони громадського порядку [7].

Зазначений Закон встановлює права громадян на випадок карантину. «Громадяни та їх об'єднання мають право на отримання перевіреної інформації щодо епідемічної ситуації в Україні. Органи виконавчої влади й органи місцевого самоврядування, органи державної санітарно-епідеміологічної служби й заклади охорони здоров'я зобов'язані періодично повідомляти через засоби масової інформації про епідемічну ситуацію та здійснювані протиепідемічні заходи. За відмову в наданні інформації, умисне перекручення або приховування об'єктивних даних про захворювання населення на інфекційні хвороби посадові особи органів і закладів, зазначених у частині другій цієї статті, несуть відповідальність згідно із законом. Громадяни та їх об'єднання мають право брати участь в обговоренні питань щодо розміщення та будівництва об'єктів, що можуть негативно впливати на епідемічну ситуацію, проєктів державних цільових, регіональних і місцевих програм із питань захисту населення від інфекційних хвороб і вносити пропозиції із цих питань до відповідних органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, установ та організацій» – ст. 17 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» [7].

У вищезгаданому Законі прописана процедура введення та скасування карантину. «Карантин встановлюється та скасовується Кабінетом Міністрів України. Питання про встановлення карантину порушує перед Кабінетом Міністрів України центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, за поданням головного державного санітарного лікаря України», зазначено в ст. 29 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» [7].

Варто також відзначити Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», який регулює суспільні відносини, які виникають у сфері забезпечення санітарного й епідемічного добробуту, визначає відповідні права й обов'язки державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян, встановлює порядок організації державної санітарно-епі-

деміологічної служби й здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні [8].

Кабінет Міністрів України задля реалізації політики у сфері захисту населення від інфекційних хвороб розробляє і здійснює відповідні державні цільові програми; забезпечує фінансування та матеріально-технічне постачання закладів охорони здоров'я, органів державної санітарно-епідеміологічної служби, підприємств, установ та організацій, залучених до проведення заходів і робіт, пов'язаних із ліквідацією епідемій, координує проведення цих заходів і робіт; розробляє і затверджує перелік товарів протиепідемічного призначення, що необхідні для запобігання поширенню епідемії, пандемій, у тому числі поширенню коронавірусної хвороби (COVID-2019) [7].

Постанова Кабінету Міністрів України «Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та етапів послаблення протиепідемічних заходів» містить перелік заборон для фізичних та юридичних осіб, за порушення яких настає адміністративна відповідальність [9].

Варто також звернути увагу на ще одну постанову Кабінету Міністрів України – «Про затвердження Правил санітарної охорони території України», яка визначає механізм здійснення організаційних медико-санітарних, санітарно-гігієнічних, лікувально-профілактичних і протиепідемічних заходів, спрямованих на запобігання занесенню та поширенню на територію України особливо небезпечних, інфекційних хвороб [10].

Проаналізувавши всі нормативні акти, які регулюють дотримання вимог карантину, можна зробити висновок, що потрібен один законодавчий акт, де б містилися всі норми права. Тому автор статті пропонує законодавцю доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення новою главою, яка б мала назву «Адміністративна відповідальність за порушення правил щодо карантину людей, санітарно-гігієнічних, санітарно-протиепідемічних правил і норм».

**Висновки.** Отже, можна зробити такі висновки. По-перше, багато науковців досліджують саме поняття «адміністративно-правове регулювання», однак єдині думки цієї категорії в юридичній літературі не виникло. По-друге, в адміністративному праві не міститься поняття «адміністративно-правове регулювання правопорушень щодо порушення вимог карантину» та його характеристики. Тому автор статті пропонує таке визначення адміністративно-правового регулювання правопорушень щодо порушення вимог карантину: це комплекс правових норм і методів впливу держави на суспільні відносини з метою запобігання поширенню небезпечних інфекційних хвороб. По-третє, в українському законодавстві немає кодифікованого законодавчого акту, де б містилися всі нормативні акти. Тому автор статті пропонує законодавцю доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення новою главою, яка б мала назву «Адміністративна відповідальність за порушення правил щодо карантину людей, санітарно-гігієнічних, санітарно-протиепідемічних правил і норм».

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адміністративне право України. Т.1. Загальне адміністративне право : навчальний посібник / В.В. Галунько та ін. ; за ред. проф. В.В. Галунька. Херсон : Грін Д.С., 2015. 272 с.
2. В.І. Теремецький. Поняття адміністративно-правового регулювання у сфері оподаткування. URL: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/11380/%C2>.
3. Городецька І.А. Сутність адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу. *Форум права*. 2016. № 1. С. 60–66.
4. Єряшов Є.К. Сутність адміністративно-правового регулювання цивільної авіації України. *Національний юридичний журнал: теорія та практика*. 2014. № 10. С. 44–48.
5. Конституція України : Закон України від 01 січня 2020 р. № 254к/96-ВР / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 12.06.2020).
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 14 травня 2020 р. № 8074-10 / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 12.06.2020).
7. Про захист населення від інфекційних хвороб : Закон України від 19 травня 2020 р. № 1645-III / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14> (дата звернення: 12.06.2020).
8. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 04 жовтня 2018 р. № 4004-XII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12> (дата звернення: 12.06.2020).
9. Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та етапів послаблення протиепідемічних заходів : Постанова Кабінету Міністрів України від 04 червня 2020 р. № 392-2020-п / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-2020-%D0%BF> (дата звернення: 12.06.2020).
10. Про затвердження Правил санітарної охорони території України : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2020 р. № 893-2011-п / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/893-2011-%D0%BF> (дата звернення: 12.06.2020).